

MARITIEM MASTERPLAN: Het masterplan voor een emissieloze en digitale sector

Datum : 31 mei 2021

Wat is de reikwijdte van het masterplan?

Het maritiem masterplan zet in op de realisatie van een brede vloot van emissieloze en digitale schepen in 2030, zowel nieuwbouw als ombouw van bestaande schepen (retrofits), omdat schepen nu eenmaal een lange levensduur hebben en relatief kostbaar zijn. Het gaat om schepen voor de Rijksrederij en de Koninklijke Marine – het *launching customership* – en civiele schepen op zout en zoet water zoals droge lading schepen, tankers, offshore windschepen, passagiersschepen, sleepers en baggerschepen. Doel van het plan is de energietransitie van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energie binnen de maritieme sector te versnellen en daarmee het versterken van de concurrentiepositie van de Nederlandse maritieme sector.

Het plan heeft een breed draagvlak in de maritieme sector. De bij Nederland Maritiem Land aangesloten partijen waaronder scheepsbouwers, reders, toeleveranciers en kennisinstellingen, onderschrijven de ambitie van het plan en dat vindt navolging bij zowel de relevante vakdepartementen zoals de ministeries van Infrastructuur & Waterstaat, Defensie en Economische Zaken & Klimaat als bij andere maritieme stakeholders. Het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat en het ministerie van Defensie ondersteunen de indiening van het Maritiem Masterplan als groeiplan. Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat zal tevens betrokken zijn.

Met de doelstellingen in het masterplan loopt de maritieme sector voor op marktontwikkelingen en is de sector veel ambitieuzer dan de huidige en verwachte wet- en regelgeving. De investeringen die nodig zijn voor een emissieloze en digitale sector hebben een horizon die verder weg ligt dan waar private financiers en marktpartijen mee rekenen. De lange termijn visie van de overheid en inzet publieke middelen om deze maatschappelijke uitdaging succesvol aan te gaan, is essentieel. Anders vertraagt de energietransitie en verliest Nederland de kans op een positie in de duurzame voorhoede. Daar komt bij dat de huidige middelen in de diverse beschikbare instrumenten ontoereikend zijn mede omdat de zeevaart op dit moment nog buiten de systeemgrenzen van het Nederlandse Klimaatakkoord is gehouden. Daardoor is de financiering van de transitie naar emissieloos varen zeer beperkt. De huidige Nederlandse instrumenten zijn daarom niet toereikend in doel, voorwaarden en omvang.

Het startpunt van het plan is een R&D-programma met onderwerpen als alternatieve brandstoffen en energiedragers zoals methanol, ammonia en waterstof, windaandrijving, carbon capture, batterijen, modulair ontwerp en slim en digitaal onderhoud en monitoring. Een brede agenda vanwege de diversiteit van de schepen en de grote technische uitdagingen om de energietransitie te bewerkstelligen. De benodigde vermogens voor schepen zijn namelijk hoog en het noodzakelijke bereik is groot. De systemen voor dit soort hoge vermogens zijn nog in ontwikkeling en deze gebruiken brandstoffen die nog niet breed beschikbaar zijn.

Het koppelen van de ontwikkeling van nieuwe technologieën aan de bouw en vaart van de Rijksvloot en civiele schepen is een springplank om aan de toekomstige vraag naar emissieloze schepen te voldoen. De vlootvervangings van de Rijksrederij en de Koninklijke Marine biedt de kans om – samen met de civiele schepen – nieuwe technologie toe te passen en op te schalen (*launching customership*) en daarmee beschikt Nederland straks over een emissieloze Rijksvloot.

De benodigde stappen

Stap 1: Subsidieregeling voor R&D in mobiliteitssectoren (Maritiem deel geschat € 50 miljoen)

Met deze subsidieregeling van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat kunnen R&D-projecten binnen het R&D-programma van het masterplan worden gefinancierd.

Stap 2: Launching customership Koninklijke Marine en Rijksrederij, meerkosten verduurzaming 20 schepen (€ 90 miljoen)

Voor de meerkosten van de verduurzaming bij de vlootvervangings van Rijksrederij en Koninklijke Marine wordt een beroep gedaan op het Europese herstelfonds.

Stap 3: Ontwikkeling digitale en slimme duurzame productie in NL (modulair, concurrerend) & meerkosten ontwikkeling, bouw en vaart 30 schone civiele schepen (€ 210 miljoen)

Investeren in ontwerp en bouw van emissieloze en digitale schepen en het bijbehorende productieproces – inclusief de noodzakelijke ontwikkeling van human capital – verlangt co-financiering door de overheid. Het Nederlandse maritieme systeem wordt optimaal versterkt door te investeren in projecten van Nederlandse bodem. Daarmee versterken we de

Nederlandse kennisbasis en neemt de schaalvergroting toe waardoor kosten voor innovatieve schepen af gaan nemen. De maritieme sector zelf zal een veelvoud van dit bedrag investeren.

Waarom nú investeren in de transformatie van de maritieme sector?

Innovatie, diversiteit en groen verdienvermogen zijn sleutelwoorden van het maritiem masterplan. De kracht van het plan is samenwerking in de Nederlandse maritieme sector van digitaal en duurzaam ontwerp tot tewaterlating en van een innovatieve ombouw van een schip tot robotisering van nieuwbouw. Nieuwe technologieën staan aan de basis van de emissieloze en digitale Nederlandse schepen die over afzienbare tijd in Europese wateren varen. Een berekende sprong in het diepe: de maritieme innovaties reduceren de uitstoot van de Nederlandse vloot en versterken het internationale concurrentievermogen door te anticiperen op de groeiende vraag naar schone schepen en de naderende Europese klimaatwetgeving.

De introductie van nieuwe technologieën is risicovol, omdat de sector vooruit loopt op marktontwikkelingen. De maritieme sector van de toekomst ontwerpt, bouwt en vaart met modulaire schepen die zich gedurende de levensduur aanpassen aan technologische veranderingen. Een mee-investerende overheid met een lange termijn horizon is nodig. Dan kunnen maritieme spelers nú baanbrekende technologie aan boord van de schepen toepassen. Bovendien kan de transformatie naar een emissieloze sector worden versneld én bestendig met een innovatief productieproces, groene bouwtekeningen en adequaat opgeleid personeel. Nu investeren – maritieme sector, overheid en financiële sector samen – geeft niet alleen de nodige *boost* aan een sector die uit de COVID-crisis komt, maar positioneert de Nederlandse maritieme sector in de Europese en internationale duurzame voorhoede. De toenemende focus op groen transport zal dan ook de Nederlandse werkgelegenheid versterken.

Wat draagt een sterke maritieme sector bij aan de Nederlandse samenleving?

Versnelling groene en digitale transitie. Wereldwijd wordt 90% van de goederen over zee vervoerd en mondiaal draagt de scheepvaart bij aan 2 tot 3% van de totale emissies van broeikasgassen. Reductie van broeikasgassen wordt gerealiseerd door de ontwikkeling van 'groene bouwtekeningen' van de Nederlandse maritieme sector voor toekomstige schepen.

Versterking economische weerbaarheid. De sector zorgt voor transport van essentiële goederen, veiligheid op en vanuit zee, kustbescherming, voedselvoorziening en bouw en onderhoud van hernieuwbare offshore energie installaties. Direct en indirect zorgt de sector voor toekomstige banen. De sector is nauw verbonden met onder andere de sectoren logistiek, energie en high tech.

Totstandkoming van een technologische springplank. De maatschappelijke opgave is zo groot dat investeringen in baanbrekende technologieën nodig zijn. Modulaire scheepsontwerpen, digitalisering en autonomie spelen een essentiële rol om tot betrouwbare emissieloze schepen te komen. In de internationale concurrentie heeft Nederland baat bij hoogwaardige technologie. De duurzame en digitale technologie versterkt de Nederlandse nichepositie. Daarmee speelt de sector een rol van betekenis in de ontwikkeling en toepasbaarheid van nieuwe technologieën.

Strategische relevantie. Een toekomstbestendige duurzame maritieme sector is van groot belang voor het borgen van de belangen van nationale veiligheid, zoals beschreven in de

Defensie Industrie Strategie uit 2018. De Nederlandse maritieme sector zorgt onder meer voor transport van essentiële goederen, veiligheid vanuit zee, kustbescherming, voedselvoorziening en bouw en onderhoud van hernieuwbare offshore energie installaties. Met de inzet op meer hernieuwbare energie is het zelf kunnen aanleggen, onderhouden en afbreken (decommissioning) nodig.

Economische potentieel. De concurrentiekracht en exportpositie verbetert door toenemende vraag naar groen transport. Investeren in schepen met een significant lagere uitstoot van schadelijke broeikasgassen, verbetert de concurrentiepositie van de Nederlandse vloot aangezien klimaatneutraal en emissieloos vervoeren van lading en personen de nieuwe verwachte Europese norm wordt. De doelstelling in de Europese Green Deal voor meer vervoer over water en de aankomende internationale regelgeving over het beprijzen van uitstoot duwt deze markt vraag. Ook voor de Nederlandse werven verbetert het verdienpotentieel doordat zij innovatieve duurzame schepen goedkoper kunnen gaan bouwen door de opgedane kennis en ervaring. Voorts zullen de kennisinstellingen profiteren van de investeringen in R&D in internationale vraagstukken.

Directe positieve economische impact volgt uit het ontwikkelen en bouwen van deze groene schepen en het verdere onderhoud. Onderhoud wordt verwacht een prominente plaats in te gaan nemen. Aan de hand van een voorzichtige casestudie schatten we dat de directe impact – bouw en onderhoud – bij 30 emissieloze schepen en 5 retrofits - tenminste uitkomt op € 590 miljoen en ruim 2800 manjaren (werf + tier I en II toeleveranciers). Dit is zonder de toegevoegde waarde in andere delen van het maritiem cluster en zonder de verwachte nieuwe opdrachten en verbetering exportpotentieel. Voorlopige ramingen voor gemiddelde extra omzet van Nederlandse werven m.b.t. zeescheepsnieuwbouw tot 2040 liggen tussen de EUR 750 – 800 miljoen. Daar komt de omzetsijging voor de toeleveranciers bij evenals de indirecte impact voor bijvoorbeeld de maritieme dienstensector. Deze toegevoegde waarde wordt gecreëerd door de toegenomen vraag naar groene en digitale schepen en het feit dat het Nederlandse ecosysteem in staat zal zijn om deze vernieuwende schepen concurrerend te ontwikkelen en te bouwen.

Samengevat

Met het masterplan wordt de energietransitie versneld en daarmee wordt de transformatie naar een emissieloze en digitale maritieme sector ingezet. Daarnaast verwerft Nederland een koppositie in de verduurzaming en digitalisering, waardoor de internationale concurrentiekracht wordt versterkt. Hiervoor is 350 miljoen euro co-financiering door de Nederlandse overheid nodig, omdat de technologische ontwikkeling en de toepassing hiervan door 'pioniers' vooruit loopt op de markt vraag en risico's met zich meebrengt. Onze stippen op de horizon in 2030:

- Een emissieloze en digitale Rijksvloot
- 30 emissieloze en digitale civiele Nederlandse schepen
- Breed beschikbare duurzame en digitale technologie
- Strategisch slimme maakindustrie
- Duurzame werkgelegenheid en duurzaam verdienvermogen